PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA CHÍNH QUYỀN ĐÔ THỊ TRONG BẢO ĐẢM AN NINH CON NGƯỜI Ở VIỆT NAM

PHẠM THỊ NGỌC DUNG*

Tóm tắt: *Quá trình đô thị hoá diễn ra nhanh chóng tại các thành phố lớn ở Việt Nam, bên cạnh những tác động tích cực cũng tiềm ẩn những nguy cơ đe doạ đến cuộc sống bình thường và sự phát triển của người dân. Điều này đặt ra yêu cầu đối với chính quyền đô thị - là cơ quan đại diện chính thức cho toàn thể cư dân, chịu trách nhiệm chính trong quản trị địa phương - phải giải quyết các vấn đề, nguy cơ xâm phạm, gây mất an toàn và thực hiện các biện pháp bảo đảm an ninh con người cho cư dân sinh sống trên địa bàn đô thị. Bài viết phân tích, luận giải vai trò chủ đạo, đi đầu, định hướng, dẫn dắt của chính quyền đô thị trong bảo đảm an ninh con người để làm khung lý thuyết; từ đó, tiến hành đánh giá thực trạng và kiến nghị một số giải pháp nhằm phát huy vai trò của chính quyền đô thị trong bảo đảm an ninh con người ở Việt Nam.*

Từ khoá: *An ninh con người; bảo đảm an ninh con người; vai trò của chính quyền đô thị.*

Abstract: *The rapid urbanization process in major cities in Vietnam, besides positive impacts, also harbors potential threats to people's normal lives and development. This poses requirements for urban government - the official representative body for all residents, primarily responsible for local governance - to address issues and threats that compromise safety and implement measures to ensure human security for residents living in urban areas. The article analyzes and explains the leading, pioneering, guiding, and directing role of urban government in ensuring human security as a theoretical framework; from there, evaluates the current situation and proposes solutions to promote the role of urban government in ensuring human security in Vietnam.*

Keywords: *Human security; ensuring human security; role of urban government*

Ngày nhận bài: 16/12/2024;Ngày sửa bài: 15/02/2025; Ngày duyệt đăng bài: 25/3/2025.

1. Mở đầu

Bảo đảm an ninh con người đã và đang trở thành chủ đề quan tâm hàng đầu của nhiều quốc gia trên thế giới, trong đó có Việt Nam. Bởi vì, bối cảnh toàn cầu hoá ngày nay khiến cho thế giới biến đổi nhanh, khó lường, chứa đựng nhiều nguy cơ rủi ro tác động đến cuộc sống bình thường và sự phát triển của người dân. Đặc biệt, tại địa bàn đô thị - nơi quá trình đô thị hoá luôn song hành với toàn cầu hoá nhằm thành lập các đô thị mang tính toàn cầu. Tuy nhiên, sự phát triển của các đô thị theo xu hướng này thường làm cho những nguy cơ rủi ro càng trở nên khó đoán định, khó kiểm soát hơn. Để giảm thiểu các yếu tố, nguy cơ đó xuống đến mức thấp nhất đòi hỏi chính quyền đô thị phải thay đổi cách thức quản trị, thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp, tạo dựng môi trường kinh tế, chính trị, xã hội, văn hoá, sinh thái lành mạnh, bảo đảm mục tiêu bảo vệ con người trước những mối đe doạ về nghèo đói, dịch bệnh, môi trường ô nhiễm, tội phạm, bạo lực, xung đột, mất an toàn.

Bằng việc sử dụng kết hợp các phương pháp phân tích, tổng hợp, so sánh, bài viết

* TS., Học viện Chính trị khu vực I.

tập trung làm rõ vai trò của chính quyền đô thị trong bảo đảm an ninh con người; từ đó, chỉ ra những ưu điểm, hạn chế trong bảo đảm an ninh con người của chính quyền đô thị với nguồn dữ liệu được thu thập từ các tài liệu thứ cấp (báo cáo, bài viết, bài phân tích) tại địa bàn thành phố Hà Nội và thành phố Hải Phòng; qua đó, đề xuất một số kiến nghị phát huy vai trò của chính quyền đô thị ở Việt Nam trong bảo đảm an ninh con người. Nhằm đạt được những kết quả nghiên cứu nêu trên, cấu trúc bài viết gồm những nội dung chính đó là: (i) An ninh con người và vai trò của chính quyền đô thị trong bảo đảm an ninh con người); (ii) Thực trạng bảo đảm an ninh con người của chính quyền đô thị ở Việt Nam; (iii) Một số kiến nghị phát huy vai trò của chính quyền đô thị trong bảo đảm an ninh con người.

2. Nội dung

2.1. An ninh con người và vai trò của chính quyền đô thị trong bảo đảm an ninh con người

Liên hợp quốc đã định nghĩa an ninh con người trong Báo cáo phát triển con người năm 1994, đó là: "*sự an toàn của con người trước các mối đe doạ kinh niên như nghèo đói, bệnh tật, đàn áp và những sự cố bất ngờ, gây tổn thương trong cuộc sống hằng ngày, dù ở trong nhà, ở nơi làm việc hay trong cộng đồng*"[1]. Đồng thời, Báo cáo của Liên hợp quốc cũng chỉ ra bảy yếu tố cấu thành an ninh con người, đó là an ninh kinh tế, an ninh lương thực, an ninh sức khoẻ, an ninh môi trường, an ninh cá nhân, an ninh cộng đồng, an ninh chính trị. Các yếu tố này luôn có mối quan hệ khăng khít, không thể tách rời, không thể phân chia rạch ròi; luôn có sự tác động qua lại lẫn nhau; bảo đảm an ninh trong mỗi lĩnh vực là tiền đề cho các lĩnh vực còn lại.

An ninh con người cần được bảo đảm ở mọi nơi, mọi lúc, đặc biệt là ở các đô thị, bởi đây là nơi có mật độ dân cư sinh sống rất cao, hầu như không sản xuất nông nghiệp; lại là trung tâm kinh tế, chính trị, văn hoá của khu vực, thậm chí của quốc gia. Việc bảo đảm an ninh con người ở các đô thị là rất cần thiết nhưng cũng vô cùng khó khăn, phức tạp, đòi hỏi một lượng lớn sức người, sức của, các phương tiện hiện đại; không phải chủ thể nào cũng có thể thực hiện tốt; chỉ có chính quyền đô thị với những ưu thế và khả năng huy động các nguồn lực mới đảm đương được nhiệm vụ này; thông qua thực hiện các vai trò sau đây:

Một là, chính quyền đô thị có vai trò chủ yếu trong bảo đảm an ninh con người tại địa phương. Vai trò này xuất phát từ vị trí, tính chất của chính quyền đô thị vừa là thiết chế đại diện chính thức của cư dân địa phương, thay mặt cư dân giải quyết những vấn đề phát sinh có liên quan đến nhiều lĩnh vực khác nhau, trong đó có bảo đảm an ninh con người, trên cơ sở ý chí, nguyện vọng của cư dân; đồng thời, vừa là cơ quan thay mặt Trung ương thực hiện quyền lực nhà nước ở địa phương. Với vị trí, tính chất đó, chính quyền đô thị có được ưu thế so với các tổ chức, cá nhân khác trong xã hội khi tạo ra và huy động được một lực lượng lớn các nguồn lực để bảo đảm an ninh con người. Vai trò chủ yếu của chính quyền đô thị thể hiện ở việc chính quyền là chủ thể đầu tiên và sau cùng chịu trách nhiệm đối với bảo đảm an ninh con người cho cư dân

[1] UNDP (1994), Human Development Report 1994. New York: Oxford University Press.

địa phương. Tính chất "*đầu tiên*" đòi hỏi khi phát sinh những vấn đề, nguy cơ gây mất an toàn hoặc đe doạ đối với cuộc sống và sự phát triển bình thường của cư dân đô thị, chính quyền phải "*kịp thời*" phát hiện và đưa ra các biện pháp can thiệp, ứng phó để giải quyết, ngăn chặn, khắc phục những nguy cơ rủi ro đó. Tính chất "*sau cùng*" nhấn mạnh hiệu quả từ những phản ứng của chính quyền đô thị khi đối diện với những vấn đề đe doạ, xâm phạm an ninh con người xảy ra tại địa phương; điều này được xem xét ở việc các quyết sách, hành động chính quyền đưa ra có giải quyết triệt để các vấn đề, các nguy cơ hay không; tính dự báo, dự đoán, kiểm soát các tác động rủi ro của những nguồn nguy hiểm đó mang lại... Như vậy, chính quyền đô thị có trách nhiệm xuyên suốt quá trình bảo vệ, ngăn ngừa, xử lý các hành vi vi phạm cho đến triển khai các biện pháp bảo đảm an ninh con người. Các biện pháp, hoạt động được chính quyền đô thị thực hiện để bảo đảm an ninh con người có thể kể đến như ban hành và tổ chức thực hiện chính sách, pháp luật; chuẩn bị các điều kiện về tổ chức bộ máy, nhân lực thực hiện nhiệm vụ bảo đảm an ninh con người...

Hai là, chính quyền đô thị có vai trò đi đầu trong việc áp dụng những thành tựu tiên tiến nhất để bảo đảm an ninh con người. Lịch sử loài người đã chỉ ra rằng văn minh luôn gắn liền với đô thị, xuất phát hoặc được tiếp thu sớm nhất ở các đô thị. So với các địa bàn khác, đô thị là trung tâm kinh tế, chính trị, văn hoá của khu vực, quốc gia; là nơi tập trung nguồn nhân lực chất lượng cao và cái nôi của đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số. Chính quyền đô thị với tổ chức bộ máy và đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức có năng lực, trình độ, khả năng sáng tạo và tiếp thu tốt nhất những thành tựu văn minh nhân loại để ứng dụng trong hoạt động bảo đảm an ninh con người. Với những lợi thế đó, chính quyền đô thị phải gương mẫu, đi đầu trong việc áp dụng những thành tựu tiên tiến nhất để bảo đảm an ninh con người.

Ba là, chính quyền đô thị chủ động định hướng, dẫn dắt các tổ chức, cá nhân trong xã hội tham gia bảo đảm an ninh con người. Bảo đảm an ninh con người không chỉ là nhiệm vụ của riêng chính quyền mà đòi hỏi sự chung tay của toàn thể xã hội. Song, trong quá trình đó, chính quyền đô thị vẫn giữ vai trò chủ đạo, chủ động dẫn dắt, định hướng cho các tổ chức, cá nhân khác cùng thực hiện các hoạt động kiểm soát rủi ro, khắc phục hậu quả, ngăn ngừa các nguy cơ đe doạ đến cuộc sống và sự phát triển của cư dân đô thị. Vai trò này của chính quyền đô thị có ý nghĩa làm giảm sự chồng chéo, trùng lặp, bảo đảm tính thống nhất, công bằng, thông suốt trong bảo đảm an ninh con người của các tổ chức, cá nhân tại địa phương.

2.2. Thực trạng bảo đảm an ninh con người của chính quyền đô thị ở Việt Nam

Căn cứ vào các Nghị quyết số 97/2019/QH14 ngày 27/11/2019, Nghị quyết số 131/2020/QH14 ngày 16/11/2020, Nghị quyết số 136/2024/QH15 ngày 26/6/2024, Nghị quyết số 169/2024/QH15 ngày 30/11/2024, Luật Thủ đô năm 2024, chính quyền đô thị được tổ chức tại các thành phố trực thuộc trung ương là Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh, Đà Nẵng và Hải Phòng. Đây là bốn trung tâm kinh tế, chính trị, văn hoá, xã hội lớn, quan trọng; có tốc độ đô

thị hoá cao, có nhiều lợi thế để phát triển. Tuy nhiên, các địa phương này cũng phải đối mặt với nhiều vấn đề, nguy cơ đe doạ đến an ninh con người mà nếu không được quan tâm, giải quyết một cách thoả đáng thì sẽ để lại những hậu quả vô cùng to lớn về kinh tế, chính trị, kéo lùi quá trình phát triển. Trong phạm vi bài viết này, tác giả tập trung làm rõ một số thành tựu, hạn chế trong bảo đảm an ninh con người của chính quyền thành phố Hà Nội và chính quyền thành phố Hải Phòng làm căn cứ thực tiễn để đề xuất các kiến nghị phát huy vai trò của chính quyền đô thị trong bảo đảm an ninh con người.

** Bảo đảm an ninh con người của chính quyền thành phố Hà Nội*

Hà Nội là trung tâm chính trị, kinh tế, văn hoá của đất nước; trong quá trình phát triển, Thành phố cũng gặp phải những khó khăn, thách thức lớn từ những yếu tố, nguy cơ đe doạ xâm phạm đến an ninh con người như sự gia tăng dân số cơ học, áp lực giao thông, ô nhiễm môi trường và các vấn đề an ninh phi truyền thống. Trước những nguy cơ, thách thức đó, chính quyền thành phố Hà Nội đã nhận thức rất rõ vai trò chủ đạo trong việc đưa ra các biện pháp tháo gỡ khó khăn, ngăn chặn các nguồn cơn xâm phạm hoặc đe doạ đến sự an toàn và phát triển của người dân thủ đô. Vai trò chủ đạo được thể hiện rất rõ qua những hoạt động của chính quyền thành phố như xây dựng và ban hành hàng loạt văn bản pháp luật, quy định cụ thể nhằm bảo vệ quyền lợi, sức khỏe và sự an toàn của người dân. Các nghị quyết của Hội đồng nhân dân thành phố hay quyết định của Uỷ ban nhân dân thành phố thường xuyên được cập nhật để giải quyết các vấn đề mới phát sinh liên quan đến an ninh con người, đơn cử như Nghị quyết số 25/NQ-HĐND ngày 02/7/2024 của HĐND Thành phố thành phố Hà Nội về ban hành Quy chế quản lý kiến trúc thành phố Hà Nội và Quyết định số 6809/QĐ-UBND ngày 31/12/2024 của UBND Thành phố Hà Nội về phê duyệt Chương trình phát triển đô thị thành phố Hà Nội giai đoạn đến năm 2035. Các văn bản này đã tạo lập khung pháp lý cho các hoạt động quy hoạch và định hình rõ các mục tiêu phát triển bền vững trong tương lai, góp phần nâng cao chất lượng sống và tối ưu hóa không gian đô thị. Trong đó, nhấn mạnh tới phát triển đô thị ứng phó biến đổi khí hậu, phát triển đô thị tăng trưởng xanh, giảm phát thải, nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý, sử dụng tài nguyên, bảo vệ môi trường; chủ động phòng, chống thiên tai, cứu hộ, cứu nạn, ứng phó với biến đổi khí hậu giai đoạn 2025-2030. Chính quyền thành phố Hà Nội cũng chú trọng đến việc áp dụng các thành tựu khoa học công nghệ trong quản lý, góp phần bảo đảm an ninh con người. Cụ thể, thành phố Hà Nội đã triển khai các giải pháp công nghệ tiên tiến như hệ thống giám sát thông minh, phân tích dữ liệu lớn (big data) và trí tuệ nhân tạo (AI) để nâng cao khả năng phòng ngừa, phát hiện và ứng phó kịp thời với các nguy cơ mất an ninh, từ an ninh mạng đến an toàn giao thông và trật tự xã hội. Bên cạnh đó, chính quyền thành phố Hà Nội đã chỉ đạo thực hiện nhiều biện pháp đồng bộ, kêu gọi đầu tư, xã hội hóa các hoạt động liên quan đến bảo đảm an ninh năng lượng, an ninh môi trường. Một số kết quả nổi bật khi thực hiện các chính sách bảo đảm an ninh con người của chính quyền thành phố Hà Nội có thể kể đến như thu nhập bình quân đầu người theo tháng tăng từ 6.002.000 đồng

năm 2021 lên 6.423.000 đồng vào năm 2022 và đạt 6.869.000 đồng năm 2023. Tỷ lệ thất nghiệp của lực lượng lao động trong độ tuổi giảm qua các năm 2021 là 2,7%, năm 2022 là 2,2% và năm 2023 là 2,01%. Năm 2023, số lượng bác sĩ đạt 16,6 bác sĩ/10.000 dân; 84,4% xã, phường, thị trấn đạt chuẩn quốc gia về y tế. Có thể nói, chính quyền thành phố Hà Nội đã thể hiện rõ vai trò chủ đạo, đi đầu trong giảm thiểu các hành vi xâm phạm, nguy cơ đe doạ đến cuộc sống và sự phát triển cho người dân thủ đô.

Trong quá trình thực hiện các biện pháp bảo đảm an ninh con người, chính quyền thành phố Hà Nội cũng phải đối diện với những khó khăn, hạn chế; chẳng hạn như việc sửa đổi, bổ sung một số văn bản quy phạm pháp luật của Thành phố về bảo đảm các nội dung liên quan đến an ninh con người còn chậm. Việc phối hợp giữa các sở, ngành, trong xây dựng văn bản quy phạm pháp luật do UBND Thành phố giao có lúc còn chưa đảm bảo về tiến độ[2]. Việc phối hợp giữa các cơ quan chức năng đôi khi chưa thực sự đồng bộ, gây chậm trễ trong xử lý các vấn đề cấp bách như tội phạm công nghệ cao hay ô nhiễm môi trường. Lực lượng làm công tác thanh tra, kiểm tra còn mỏng, chưa đáp ứng được nhu cầu kiểm soát về bảo đảm đảm an ninh con người trên địa bàn rộng lớn với hơn 8 triệu dân. Một số vụ việc xử lý chưa triệt để do thiếu sự phối hợp giữa các cơ quan hoặc do đối tượng vi phạm không hợp tác, chấp hành nghiêm túc các quyết định của chủ thể có thẩm quyền.

** Bảo đảm an ninh con người của chính quyền thành phố Hải Phòng*

Hải Phòng với vị thế là một trung tâm công nghiệp và cảng biển quan trọng của Việt Nam, đang đứng trước những cơ hội lớn để phát triển song cũng phải đối mặt với nhiều thách thức về vấn đề bảo đảm an ninh con người như ô nhiễm môi trường, mực nước biển dâng cao, thiên tai; tội phạm công nghệ cao và an ninh mạng, di dân, bất bình đẳng kinh tế và tệ nạn xã hội... đã đặt ra những nhiệm vụ cấp bách cho chính quyền thành phố cần phải thực hiện. Đứng trước những nguy cơ, thách thức đó chính quyền thành phố Hải Phòng đã thể hiện rõ vai trò trung tâm trong việc xây dựng các chính sách và chiến lược nhằm đảm bảo an ninh con người như xây dựng quy hoạch phát triển bền vững định hướng phát triển kinh tế, xã hội theo hướng cân bằng giữa tăng trưởng kinh tế và bảo vệ môi trường, đảm bảo lợi ích của mọi tầng lớp dân cư với Chương trình "Thành phố xanh - An toàn" đặt mục tiêu giảm 25% khí thải nhà kính đến năm 2030, thông qua việc khuyến khích doanh nghiệp chuyển đổi sang sử dụng năng lượng tái tạo; ban hành các chính sách an sinh xã hội, hỗ trợ người lao động, người nghèo, và các nhóm yếu thế trong xã hội là yếu tố quan trọng để giảm thiểu bất bình đẳng và đảm bảo an ninh xã hội. Bên cạnh đó, chính quyền thành phố cũng đi đầu trong thực hiện chuyển đổi số, áp dụng các thành tựu của khoa học kỹ thuật trong bảo đảm an ninh con người. Năm 2024, thành phố chi 400 tỷ đồng cho thực hiện nhiệm vụ chuyển đổi số. Chính quyền cũng thực hiện tốt vai trò dẫn dắt, định hướng, điều phối và hỗ trợ hoạt động bảo đảm an ninh con người của

[2] Uỷ ban nhân dân thành phố Hà Nội (2022), *Báo cáo số 446/BC-UBND ngày 08/12/2022 về tổng kết công tác tư pháp năm 2022 và phương hướng, nhiệm vụ, giải pháp công tác năm 2023*, tr.33

các tổ chức, cá nhân trong xã hội. Chính quyền thành phố đã hỗ trợ doanh nghiệp, tổ chức xã hội và cá nhân trong việc thúc đẩy các sáng kiến liên quan đến bảo vệ môi trường, y tế cộng đồng và an ninh mạng. Hải Phòng đã tận dụng tốt sự tham gia của các doanh nghiệp và tổ chức xã hội trong việc bảo đảm an ninh con người, như: Hỗ trợ từ các doanh nghiệp lớn: Các tập đoàn như LG, Bridgestone đã đóng góp đáng kể vào quỹ phúc lợi xã hội, xây dựng trường học và bệnh viện tại khu vực ngoại thành; ký kết hợp tác với nhiều tổ chức quốc tế như UNDP, JICA để triển khai các dự án về bảo vệ môi trường và an ninh y tế.

Bên cạnh những kết quả đã đạt được, chính quyền thành phố Hải Phòng cũng phải đối mặt với nhiều khó khăn, hạn chế trong bảo đảm an ninh con người; đặc biệt là an ninh môi trường, an ninh sức khoẻ và an ninh cá nhân, an ninh cộng đồng. Vấn đề ô nhiễm môi trường tại các khu công nghiệp, khu vực cảng biển gây ảnh hưởng trực tiếp đến cuộc sống của người dân; Theo báo cáo của Sở Tài nguyên và Môi trường Hải Phòng năm 2024: Ô nhiễm không khí tại các khu công nghiệp lớn như Đình Vũ và Nam Cầu Kiền, nồng độ bụi mịn (PM2.5) thường xuyên vượt ngưỡng cho phép từ 20-30%; ô nhiễm nước 60% nguồn nước tại các con sông như Lạch Tray, Văn Úc do nước thải công nghiệp chưa qua xử lý. Trước những vấn đề trên, chính quyền thành phố đã có những biện pháp can thiệp, song việc kiểm tra, giám sát hoạt động xả thải chỉ đạt 50% các doanh nghiệp trong khu công nghiệp được giám sát thường xuyên; mỗi ngày có khoảng 2.500 tấn rác thải nhưng hệ thống xử lý rác thải hiện tại chưa đáp ứng đủ nhu cầu. Chính quyền thành phố Hải Phòng gặp phải những vấn đề về bảo đảm an ninh y tế như chỉ 30% bệnh viện công có trang thiết bị đạt chuẩn; tỷ lệ bác sĩ trên 10.000 dân (8,5 bác sĩ/10.000 dân) thấp hơn so với mức trung bình toàn quốc (9,6 bác sĩ/10.000 dân). Về an ninh cá nhân, an ninh cộng đồng, năm 2024, thành phố Hải Phòng ghi nhận hơn 650 vụ phạm tội liên quan đến trật tự xã hội, tăng 4% so với năm 2023. Các vụ án nghiêm trọng như giết người, cướp giật có xu hướng giảm, nhưng các tội phạm liên quan đến công nghệ cao và ma túy lại gia tăng.

** Một số vấn đề đặt ra trong bảo đảm an ninh con người của chính quyền đô thị ở Việt Nam*

Từ thực tiễn thành phố Hà Nội và thành phố Hải Phòng có thể nhận thấy một số vấn đề đặt ra trong bảo đảm an ninh con người của chính quyền đô thị như sau:

Bảo đảm toàn diện trên tất cả các lĩnh vực của an ninh con người. Giữa các lĩnh vực của an ninh con người luôn có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, việc bảo đảm tốt mỗi lĩnh vực là tiền đề để thực hiện các chính sách, biện pháp giảm thiểu nguy cơ mất an toàn và tạo điều kiện thuận lợi nhất cho sự phát triển của người dân trong những lĩnh vực khác. Trong bảo đảm an ninh con người, chính quyền đô thị cần hài hoà giữa các lĩnh vực, đặc biệt chú ý tới mối quan hệ giữa phát triển kinh tế, an sinh xã hội và an ninh môi trường. Thực tiễn thành phố Hà Nội và thành phố Hải Phòng trong giai đoạn 2021 - 2023 có thể thấy, mặc dù chính quyền đã quan tâm đến giải quyết mối quan hệ nêu trên, song hiệu quả vẫn còn chưa được như mong đợi; chẳng hạn như thu nhập bình quân đầu người theo tháng tăng, song an sinh xã hội, an ninh sức khoẻ

vẫn chưa được bảo đảm khi tại tỷ lệ bác sĩ trên một vạn dân tại bệnh viện công vẫn thấp hơn mức trung bình toàn quốc. Tình trạng ô nhiễm môi trường, đặc biệt là ô nhiễm môi trường không khí tại Thủ đô luôn ở mức cao, nhiều lần đứng đầu danh sách các thành phố ô nhiễm nhất thế giới với chỉ số AQI vượt ngưỡng nguy hại.

Bảo đảm an ninh con người từ sớm, từ xa; điều này đòi hỏi chính quyền đô thị phải tích cực chuẩn bị mọi mặt từ trước, chủ động ngăn ngừa, xử lý, đẩy lùi, triệt tiêu các yếu tố có thể phát triển thành các nguy cơ, thách thức đe doạ đến cuộc sống an toàn và phát triển bình thường của người dân đô thị. Thực tiễn thành phố Hà Nội và Hải Phòng thời gian qua cho thấy luôn tiềm ẩn những nguy cơ đe doạ khi triển khai các biện pháp bảo đảm an ninh con người. Đơn cử một ví dụ, thực hiện các biện pháp bảo đảm an ninh kinh tế góp phần làm tăng thu nhập bình quân đầu người của cư dân hai thành phố này; tuy nhiên, lại hiện hữu nguy cơ bất bình đẳng trong phân phối thu nhập, chênh lệch thu nhập giữa nhóm thu nhập cao nhất so với nhóm thu nhập thấp nhất có xu hướng tăng; cụ thể:

Địa phương	**Chênh lệch thu nhập bình quân đầu người một tháng giữa nhóm thu nhập cao nhất với nhóm thu nhập thấp nhất (đơn vị tính: lần)**			**Hệ số bất bình đẳng trong phân phối thu nhập (GINI)**		
	Năm 2021	**Năm 2022**	**Năm 2023**	**Năm 2021**	**Năm 2022**	**Năm 2023**
Hà Nội	6,3	6,5	6,6	0.359	0.346	0.348
Hải Phòng	4,2	5,2	5,6	0.286	0.320	0.315

2.3. Một số kiến nghị nhằm phát huy vai trò của chính quyền đô thị trong bảo đảm an ninh con người

Thứ nhất, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong thực hiện vai trò và trách nhiệm của chính quyền đô thị trong bảo đảm an ninh con người. Trong bối cảnh đô thị hóa diễn ra nhanh chóng tại các đô thị, cùng với sự gia tăng của các thách thức an ninh con người như tội phạm, ô nhiễm và thiên tai, vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam trở nên đặc biệt quan trọng. Đảng giữ vai trò định hướng chiến lược, đảm bảo các chính sách và quy định pháp luật của chính quyền đô thị phù hợp với mục tiêu phát triển bền vững và bảo vệ quyền con người. Để đạt được điều này, cần sớm ban hành một nghị quyết chuyên đề về an ninh con người, trong đó làm rõ vai trò và trách nhiệm của chính quyền đô thị trong các lĩnh vực như an ninh lương thực, an ninh y tế, an ninh chính trị,... Bên cạnh đó, cần phát huy tinh thần gương mẫu của đảng viên; nâng cao trách nhiệm của các tổ chức đảng trong việc kiểm tra, giám sát cũng như đề cử những cá nhân có đủ năng lực thực hiện nhiệm vụ bảo đảm an ninh con người.

Thứ hai, hoàn thiện các quy định của pháp luật về vai trò và trách nhiệm của chính quyền đô thị các Thành phố trực thuộc Trung ương trong bảo đảm an ninh con người. Để bảo đảm an ninh con người hiệu quả tại các đô thị, cần hoàn thiện các quy định pháp luật nhằm tạo cơ sở vững chắc cho hoạt động quản lý. Hiện tại,

khung pháp lý vẫn chưa đáp ứng được các vấn đề phức tạp như ô nhiễm môi trường, quá tải hạ tầng hay dịch bệnh. Do đó, việc rà soát, sửa đổi và ban hành mới các pháp luật là cần thiết. Mỗi văn bản quy phạm pháp luật khi được ban hành mới, sửa đổi, bổ sung phải xuất phát từ lý do về an ninh con người, bởi đó là vấn đề cốt lõi, nhằm thực hiện "mọi chủ trương, chính sách phải thực sự xuất phát từ cuộc sống, nguyện vọng, quyền và lợi ích chính đáng của nhân dân, lấy hạnh phúc, ấm no của nhân dân làm mục tiêu phấn đấu". Phải bảo đảm an ninh con người trước khi nói đến "nguyện vọng, quyền và lợi ích chính đáng", "hạnh phúc, ấm no". Quá trình này không chỉ cung cấp cho chính quyền đô thị công cụ pháp lý mạnh mẽ để hành động mà còn tạo môi trường minh bạch, công bằng, khuyến khích người dân tuân thủ và hợp tác. Một hệ thống pháp luật đầy đủ và cập nhật sẽ giúp mỗi đô thị ứng phó tốt hơn với các thách thức an ninh, từ đó bảo vệ sức khỏe, sự an toàn và chất lượng sống của cư dân.

Thứ ba, nâng cao nhận thức cộng đồng trong bảo đảm an ninh con người. Bảo đảm an ninh con người không chỉ là nhiệm vụ của chính quyền mà còn đòi hỏi sự tham gia tích cực của cộng đồng. Vì vậy, nâng cao nhận thức của người dân về các vấn đề an ninh và cách họ có thể đóng góp là yếu tố then chốt. Triển khai công tác phổ biến, giáo dục pháp luật toàn diện, đồng bộ, hướng mạnh về cơ sở, lấy người dân làm trung tâm trong đó tập trung vào các văn bản pháp luật mới được ban hành; các văn bản pháp luật góp phần thực hiện chủ đề công tác của Thành phố, các nhiệm vụ chính trị và vấn đề dư luận quan tâm trên địa bàn. Tập trung triển khai các Kế hoạch, Đề án, Chương trình của Trung ương và Thành phố về phổ biến giáo dục pháp luật. Đổi mới công tác tuyên truyền, phổ biến chính sách, pháp luật về bảo đảm an ninh con người thông qua nhiều hình thức mới, phát huy mô hình hiệu quả, tăng cường tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng, mạng xã hội. Đẩy mạnh các biện pháp thực hiện xã hội hóa công tác tuyên truyền, phổ biến chính sách, pháp luật về bảo đảm an ninh con người và tăng cường khả năng tiếp cận pháp luật của người dân tại cơ sơ. Tiếp tục tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong tuyên truyền, phổ biến các Luật, Pháp lệnh mới được Quốc hội thông qua, các văn bản pháp luật liên quan trực tiếp đến an ninh con người; quan tâm phổ biến những vấn đề mà dư luận xã hội quan tâm, những vấn đề nóng, bức xúc trong xã hội, những nhiệm vụ chính trị của chính quyền đô thị.

Thứ tư, nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức của chính quyền đô thị. Đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức là lực lượng nòng cốt trong việc thực hiện các chính sách bảo đảm an ninh con người. Để nâng cao chất lượng đội ngũ này, cần tổ chức vào các chương trình đào tạo chuyên sâu về bảo đảm an ninh con người như quản lý rủi ro, y tế công cộng, quy hoạch đô thị, thực thi pháp luật,... Đồng thời, khuyến khích trao đổi kinh nghiệm với các thành phố lớn trong và ngoài nước để học hỏi các mô hình bảo đảm an ninh con người hiệu quả. Việc huy động sự tham gia của các chuyên gia trong các lĩnh vực như môi trường, y tế và an ninh cũng giúp giải quyết tốt hơn các vấn đề phức tạp. Ngoài ra, chính quyền đô thị thành phố cần xây dựng cơ chế đánh

giá hiệu quả làm việc và chính sách khen thưởng, chế độ đãi ngộ phù hợp. Một đội ngũ được đào tạo bài bản và có động lực sẽ phản ứng nhanh chóng, chính xác trước các thách thức như thiên tai, dịch bệnh hay an ninh chính trị.

Thứ năm, thực hiện tốt công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát và xử lý các hành vi vi phạm pháp luật đe dọa đến an ninh con người. Việc thực thi pháp luật nghiêm minh là nền tảng để duy trì an ninh con người. Chính quyền đô thị cần thành lập các đơn vị chuyên trách để tiến hành thanh tra, kiểm tra định kỳ các lĩnh vực dễ xâm phạm đến an ninh con người như xây dựng, môi trường và y tế công cộng. Công khai thông tin về các vụ vi phạm và hình phạt áp dụng sẽ nâng cao ý thức tuân thủ của tổ chức, cá nhân. Một cơ chế giám sát chặt chẽ và thực thi mạnh mẽ sẽ ngăn chặn kịp thời các mối nguy tiềm ẩn, bảo vệ sức khỏe và sự an toàn của người dân.

Thứ sáu, sử dụng hiệu quả các nguồn lực vật chất, kinh phí trong bảo đảm an ninh con người. Việc quản lý hiệu quả nguồn lực vật chất và kinh phí là yếu tố sống còn để bảo đảm an ninh con người. Chính quyền cần ưu tiên ngân sách cho các dự án có tác động lớn, như ứng dụng công nghệ thành phố thông minh với camera an ninh, cảm biến giám sát môi trường hoặc phân tích dữ liệu để dự đoán tội phạm. Đồng thời, hợp tác với khu vực tư nhân và tổ chức quốc tế sẽ giúp huy động thêm nguồn lực tham gia bảo đảm an ninh con người. Lập kế hoạch tài chính dài hạn và đánh giá chi phí-lợi ích cũng giúp sử dụng ngân sách một cách hợp lý. Có thể thấy rằng, quản lý nguồn lực hiệu quả không chỉ duy trì các nỗ lực an ninh bền vững mà còn đảm bảo rằng mọi cư dân đều được hưởng lợi từ các chính sách bảo vệ của chính quyền.

3. Kết luận

An ninh con người là một yếu tố cốt lõi trong sự phát triển bền vững của Việt Nam. Thực trạng hiện nay cho thấy, bên cạnh những kết quả tích cực, vẫn còn tồn tại nhiều thách thức như ô nhiễm môi trường, áp lực dân số, và các vấn đề xã hội phức tạp. Để bảo đảm an ninh con người một cách hiệu quả, chính quyền đô thị cần tiếp tục đẩy mạnh các giải pháp đồng bộ, từ nâng cao chất lượng quản lý đô thị, tăng cường ý thức cộng đồng, đến việc thực thi nghiêm túc các chính sách và nghị quyết liên quan. Chỉ khi kết hợp hài hòa giữa trách nhiệm của chính quyền và sự tham gia tích cực của người dân mới có thể xây dựng một môi trường sống an toàn, lành mạnh và bền vững cho mọi cư dân.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Wirth, L. (1938), *Urbanism as a Way of Life*", American Journal of Sociology.

2. Putnam, R. D. (2000), *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*, New York: Simon & Schuster.

3. UNDP (1994), *Human Development Report 1994*, New York: Oxford University Press.

4. UN Habitat (2016), *World Cities Report 2016*, Nairobi: United Nations.

5. Tổng cục Thống kê (2022), *Niên giám thống kê 2021*, Nxb. Thống kê, Hà Nội.

6. Tổng cục Thống kê (2023), *Niên giám thống kê 2022*, Nxb. Thống kê, Hà Nội.

7. Tổng cục Thống kê (2024), *Niên giám thống kê 2023*, Nxb. Thống kê, Hà Nội.